

EGYHÁZ ÉS MŰVELŐDÉS A KORA ÚJKORI EURÓPÁBAN

Koraújkori egyetemes történeti szeminárium

Kurzus kód: BTTR252OMA-03

Oktató: Árvai Tünde, egyetemi tanársegéd
arvai.tundi@gmail.com

Időpont, helyszín: Péntek 8:00–9:50
314. terem

Kurzus teljesítésének feltételei:

óra jelenlét és aktivitás, referátum tartása, esszéírás, zárthelyi dolgozat

1. február 12. KURZUSMEGBESZÉLÉS, REFERÁTUMTÉMÁK KIOSZTÁSA

2. február 19. HUMANIZMUS ÉS RENESZÁNSZ

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 345–351, 369–372.

Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 142–145.

Norman Davies: Európa története. Bp., 2001. 443–541.

Referátum 1.: Lorenzo Medici firenzei udvara

Referátum 2.: Machiavelli és A fejedelem

3. február 26. LUTHER MÁRTON ÉS HATÁSA. A NÉMET VALLÁSHÁBORÚK

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 352–358.

Krász Lilla: A reformáció és a német vallásháborúk. Poór János (szerk.): [A kora újkor története](#). Bp., 2009.

Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 148–154.

Friedenthal, Richard: Luther élete és kora. Bp., 1977.

Referátum: A Luther Márton élete című animációs sorozat

4. március 5. KÁLVIN JÁNOS ÉS HATÁSA. A REFORMÁCIÓ RADIKÁLIS IRÁNYZATAI

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 358–363.

Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 155–157.

Kálvin János: Az eleve elrendelésről. Bp., 1986.

Referátum: Szervét Mihály és Kálvin

5. március 12. A REFORMÁCIÓ FRANCIAORSZÁGBAN, ANGLIÁBAN.

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 156–170, 177–188.

Papp Imre: A francia vallásháborúk és a nantes-i ediktum. Poór János (szerk.): [A kora újkor története](#). Bp., 2009.

Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 158–159.

Dompnier, Bernand: [A katolikus egyház és a protestánsok Franciaországban](#). Történeti Tanulmányok I. (1992) 35–52.

Papp Imre: [Toleranciaeszmék és tolerancia ediktumok a francia vallásháborúk korában](#). Történeti Tanulmányok XV. (2007) 83–94.

Referátum: A nantesi ediktum

6. március 19. KATOLIKUS MEGÚJULÁS: TRIDENTI ZSINAT, JEZSUITA REND

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 364–368.
Molnár Antal: A trienti zsinat. Poór János (szerk.): [A kora újkor története](#). Bp., 2009.
Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 163–178.
Eördögh István: Az egyház a gyarmati Latin-Amerikában. Szeged, 1998.
Keveházi László: „Tegyetek tanítványa minden népet” – Egyetemes missziótörténeti vázlat. Bp., 2001.

Referátum 1.: Néri Szent Fülöp és öröksége
Referátum 2.: Magyar jezsuiták latin-amerikai működése

7. március 26. A PÁPASÁG ÉS AZ EURÓPAI POLITIKA.

Tusor Péter: Barokk pápaság. Bp., 2004. 29–76.
Molnár Antal: A római inkvizíció. Poór János (szerk.): [A kora újkor története](#). Bp., 2009.
T. Horváth Marian: [A szent inkvizíció: mítosz és valóság](#). Catholic Family News 5. (1998. március) 21–26.

Referátum 1.: A pápaság és a harminc éves háború
Referátum 2.: A spanyol inkvizíció

9. április 16. A TUDOMÁNY FORRADALMA, A SZELLEMI ÉLET ÚJ IRÁNYZATA

Orosz–Barta–Angi: Európa az újkorban (16–18. század) 381–391, 397–406.
Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001. 195–197.
Chaunu, Pierre: Felvilágosodás. Európa kultúrtörténete. Bp., 1998.

Referátum 1.: Johannes Gutenberg
Referátum 2.: Newton és az alma

10. április 23. AZ ABSZOLUTIZMUS ELMÉLETE

Hahner Péter: A régi rend alkonya: egyetemes történet: 1648-1815. Bp., 2006. 47–67.
ifj. Barta János: [A felvilágosult abszolutizmus](#). Egyetemes Történeti Tanulmányok 10. (1976) 3–29.
Pery Anderson: Az abszolutista állam. Bp., 1989.
Sashalmi Endre: A nyugat-európai államfejlődés vázlata. Bp., 2006.

Referátum 1.: John Locke államelmélete
Referátum 2.: Montesquieu államelmélete

11. április 30. OKTATÁS, NÉPI KULTÚRA, MINDENNAPOK

Orosz–Barta–Angi: *Európa az újkorban (16–18. század)* 369–380, 392–396, 407–425.
Braudel, Fernand: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus, XV-XVIII. század: A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp., 1985.
Burke, Peter: Népi kultúra a kora újkori Európában. Bp., 1991.
Chaunu, Pierre: A klasszikus Európa. Európa kultúrtörténete. Bp., 2001.
Hoffmann Tamás: Európai parasztok II. Az étel és az ital. Bp., 2001.
Mikonya György: Az európai egyetemek története (1230–1700) Bp., 2014.

Referátum 1.: A reformáció hatása az egyetemi oktatásra
Referátum 2.: A népi kultúra jellegzetességei a kora újkorban

11. május 7. ZÁRTHELYI DOLGOZAT
12. május 14. FÉLÉV ÉRTÉKELÉSE, JEGYOSZTÁS

KÖTELEZŐ IRODALOM

Adriányi Gábor: [Az egyháztörténet kézikönyve](#). München, 1975.
Barta János (ifj.): „Napkirályok” tündöklése (Európa a XVI-XVIII. században). Debrecen, 1996.
Gunst Péter (szerk.): Európa története. Debrecen, 1993. 145–200.
Hahner Péter: A régi rend alkonya: egyetemes történet: 1648-1815. Bp., 2006. 13–90.
Hajnal István: Az újkor története. Bp., 1936, 1988 (Egyetemes történet 3.) 163–235., 392-408., 521–542.
Norman Davies: Európa története. Bp., 2001. 443–541., 543–634.
Orosz István, ifj. Barta János, Angi János (szerk.): Európa az újkorban (16–18. század) Debrecen, 2006.
Poór János: [Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény](#). Bp., 2000.
Poór János (szerk.): [A kora újkor története](#). Bp., 2009.
Szántó Konrád: Egyháztörténelem. Bp., 2001.

NÉHÁNY AJÁNLOTT FILM A KORSZAK TANULMÁNYOZÁSÁHOZ

Agónia és extázis (1965)
Legyetek jók, ha tudtok (1983) (Mihalik Béla: [Néri Szent Fülöp és a barokk katolicizmus a filmvászonon](#))
A misszió (1986)
1492 A paradicsom meghódítása (1992)
Jeanne d’Arc (1999)
Luther (2003) (Árvai Tünde: [A reformáció a filmvászonon](#) – 5+1 filmet ajánlunk)
Elizabeth: Az aranykor (2007) (Csák Krisztina: [Az Elizabeth: Az aranykor c. film margójára](#))
A három testőr (2011) ([A három testőrrel történelemszemmel – Interjú Bárány Attilával](#))
Salem (2014) (Cserhádi Csongor: [Salem – Sorozatajánló történelemszemmel](#))
A kedvenc (2018) (Hahner Péter: [Egy hazug filmről: A kedvenc](#))
A két királynő (2018) (Szűcs Adél: [Rossz korban születtek: A két királynő című filmről](#))
A művészet templomai: Botticelli és a Mediciek (2021-ben várható)